

פרשת עקב
כניסת השבת: 19:10
צאת השבת: 20:11
רבנו תם: 20:53
אופק ת"א
י"ח אב תש"פ

"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחסד

בית מדרש יום חצות לילה. לימוד משניות והזרה הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים. ובית תמחו לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מור מרן הראשון זצוק"ל המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהעזרא זיע"א ולע"ג הנאזים הצדיקים: מרן הראשון זצוק"ל הרב עובדיה יוסף זצוק"ל הרב יורם מיכאל אברל' צוק"ל זיע"א

פרשת השבוע

חמורת מרן
הראשון זצוק"ל זיע"א

ואכלת ושבעת

"ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" (י"א, ט"ו)

"ואכלת ושבעת" – הרי זו ברכה אחרת, שתהא ברכה מצויה בפת בתוך המעיים, ואכלת ושבעת" (רש"י)

בעל שפתי חכמים ביאר שרש"י הוצרך לפרש כך, מתוך שהוקשה לו על הקשר שבין תחילת הפסוק: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" לבין סופו: "ואכלת ושבעת". וכלשונו: "וכי בשביל שיהיה מאכל לבהמתו הוא שבע?!" לכן כתב רש"י ש"ואכלת ושבעת" היא ברכה אחרת.

הרב אבן עזרא גם הקשה קושיה זו, והסביר ש"ואכלת ושבעת" מוסב על הפסוק הקודם: "ואספת דגנך ותירושך ויצהרדך".

אפשר לבאר בדרך נוספת, על פי הסיפור המובא במדרש רבה (ויקרא כ"ז, א') אודות אלכסנדר מוקדון, שהלך להרי החושך. בהגיעו לבית המלכות ראה שני אנשים שבאו לפני המלך לדון בפניו. האחד סיפר שקנה חרוב ומצא בו אוצר, והוא רוצה להחזיר את האוצר, כיון שאינו שלו וחושש לגזל. המוכר טען, שהוא מכר את החרוב בשלימות עם כל אשר בו, והאוצר שייך לקונה. קרא המלך לראשון, ושאל אותו: האם יש לך בן? אמר לו: כן. שאל את השני: האם יש לך בת? אמר לו: כן. אמר להם המלך: השיאו את ילדיכם, ותנו להם את האוצר. תמה אלכסנדר מוקדון ואמר למלך, שבמדינתו היו הורגים את שני האנשים, והאוצר היה נמסר לבית המלוכה. שאלו המלך: אמור לי, האם השמש זורחת אצלכם? האם הגשמים יורדים במדינתכם? ענה לו אלכסנדר מוקדון בחיוב. אז אמר לו המלך: דע לך שהשמש זורחת והגשמים יורדים אצלכם בזכות הבהמות שלכם, ולא בזכות בני האדם, כפי שנאמר (תהלים ל"ו, ו'): "אדם ובהמה תושיע ה'" – האדם נושע בזכות הבהמה.

על פי זה אפשר לבאר את הקשר שבין תחילת הפסוק: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", לבין סופו: "ואכלת ושבעת". ללמדנו, שלפעמים ה"ואכלת ושבעת" של האדם הוא בזכות - "ועשב בשדך לבהמתך"...

עוד אפשר לבאר לפי דברי רש"י על המילים: "ונתתי עשב בשדך" – שתהיה גוזז תבואתך כל ימות הגשמים ומשליך לפני בהמתך, ואתה מונע ידך ממנה שלושים יום קודם לקציר, ואינה פוחתת מדגנה". כלומר, הברכה תהיה שתוכל לתת לבהמתך לאכול בכל זמן ועת, ומאכלה יהיה מצוי לפניו תמיד, בלי לפגוע ביבול השדה.

מעשה נפרש כך: הלכה היא שאדם צריך להקדים את מאכל הבהמה למאכלו. זאת למדה הגמרא (ברכות מ' ע"א) מהפסוקים שלנו. אך הברכה הנוספת כאן היא: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך, ואכלת ושבעת" – כלומר: אתן מזון לפני הבהמה באופן תמידי, כך שתוכל לאכול בכל עת שתרצה. במצב כזה לא תצטרך להקדים את מאכל הבהמה למאכלך, שכן מאכלה יהיה זמין לה גם בלעדך, וממילא תוכל גם אתה לאכול, "ואכלת ושבעת", ללא תלות במאכל הבהמה.

("דברי מרדכי")

תנא דבי אליהו

חידושים בפרשה

סכנת "כוחי ועוצם ידי"

אומר הרמב"ן, כי ידוע שישאל הם גיבורים ואנשי חיל וכי נמשלו הם לאריות וזאבים. כך מבטיח הקב"ה לאברהם איבנו: "ויירש זרעך את שער אויביו" וכך אומרת התורה: "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו". עם חזק. עם גיבור. עם שאויביו נופלים לפניו לחרב כמו שמבואר בהרבה מקומות בתורה בנביאים ובכתובים.

גבלל זה יש חשש גדול של גאווה. אנו עלולים לחשוב בטעות כי הכוח שלנו הוא מכוח עצמנו, חלילה. הכוח הוא המנצח, בעל הכוח הוא השליט ואלה אנחנו. לכן אומר ה' יתברך בפרשתנו: "ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה – וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל, למען הקים את בריתו" (דברים ה', יז-יח).

מצווה עלינו לזכור שההצלחה היא מה' ה' עוזר לנו. ועם זאת, לא בזכותנו באה העזרה הזאת, אלא בזכות הברית והחסד עם אבותינו.

גאוות יחידה

לא בכדי, כמה פסוקים אחר כך, כשאנו מצווים לרשת את הארץ, ה' אומר לנו: "וידעת היום כי ה' אלוקיך הוא העובר לפניך... הוא ישמידם והוא יכניעם וכו' אל תאמר בלבבך... בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת. לא בצדקתך וביורש לבבך אתה בא לרשת את ארצם, כי ברשעת הגויים האלה ה' מוריש אותם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך אברהם יצחק ויעקב" (דברים ט, ד-ו).

ה' יודע שהכובש, המלווה במלחמה צבאית, בחיילים מאומנים היטב, בכלי נשק חדשניים, בטנקים ובנגמ"שים, חלילה לעול להראות לנו – הנה ניצחתם, בכוחכם. כוח עצמי שמסתיר את מקורו, מאין הוא בא ולשם מה. על כן אומר לנו ה', כי הוא הנותן לנו את הכוח לעשות באמצעותו את ה"חיל הזה". אך כשאדם משייך את ההצלחה לעצמו, כשהוא חושב שההצלחה היא מכוח חכמתו וכוחו – יש בזה סכנה. ומהי באמת אותה סכנה?

כוח עצמי גורם לעייפות ולחולשה

מי שחושב שכיבוש הארץ בא מכוחו ומגבורתו, מביא על עצמו סכנה גדולה, כיוון שבשעת עייפות וחולשה, תוך שהוא חושב שהכול שלו ואת הכול הוא כבש בכוחו ובעוצם ידו – הוא לא יחסס לוותר עוד ועוד על מה שאינו שלו באמת, על רכוש אלוקי. זו הסכנה האמיתית, הבאה מכוחה של גאווה.

אדם שבוטח בעצמו – אין לו על מי להישען. שכן במקביל, גם ה' עוזב אותו ואומר לו: נראה את חכמתך הרבה! יש לך כוח! נראה אותך מסתדר בכוחות עצמך. אדם עם ביטחון עצמי מופרז, יראה פתאום איך דבר לא מסתדר לו, איך הוא נלכד בכלוב שהכין לעצמו, וכאילו מתרוצץ הוא סביב עצמו בתוך גלגל שלבים, כפי שעושים בניסיונות על עכברים. כשאין לאדם סיוע משמים, הוא מפחד מכל עלה נידף. הוא מפחד מאבן הנזרקת מידו של ילד רעול פנים. כשאין סיוע משמים – לא יעזרו גם כלי הנשק החדשים ביותר. לא טנקים ולא נגמ"שים. אף אין תועלת בחיילים, מאומנים ככל שיהיו.

עם זאת, כשאדם יודע שלא רק ה"כוח" אלא גם ה"חיל", ההצלחה הסופית, היא מאתו יתברך – זה אף מחדש את הברית עם ה'. למה?

שמירת הברית

רק כשיודעים שהקב"ה עוזר ויעזור, כשיודעים שה' נתן לנו את הכוח לרשת את הארץ וייתן גם בעתיד. כשיודעים שכל זה מכוח ברית האבות שכתר ה' עמם – אין ממה לפחד. עצם הידיעה הזאת, האמונה בכך – יש בה חידוש ברית עם ה' ועם אבותינו. ברית שבה מי שנתן כוח בעבר – הוא ייתן כוח גם בעתיד. לא ייעף ולא ייגע!

("אביהם של ישראל על התורה")

ברכה על דבש ומיץ טבעי

"ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש" (ח', ח')

שאלה: מה מברכים על דבש תמרים ועל מיץ סחוט מפירות?

תשובה: נפסקה הלכה בשו"ע (או"ח סימן ר"ב סעי' ח') שדבש תמרים אעפ"י שהתורה קראה להם "דבש", מברך עליו "שהכל", לאפוקי סברת הבה"ג (ברכות ל"ח), שלדעתו דבש תמרים טהור מברך "העץ", ואין פוסקים כך. ולשון השו"ע: "דבש הזב מהתמרים מברך עליו שהכל, וכן על משקים היוצאים מכל מיני פירות חוץ מזיתים וענבים מברך שהכל" (על מיץ ענבים מברך בורא פרי הגפן).

כלומר: אם סוחטים פרי, כגון: גזר, תפוח עץ וכו' יש לברך "שהכל". וכן אדם הלוקח תפוז בידו ונוקב בו חור ומוצץ את המיץ שבתוכו – מברך "שהכל". אך אם הכניס פלח לתוך פיו, מצצו והוציא את השיריים – מברך "העץ".

וכתבו התוס' שם, שגם על בירה לבנה או שחורה אעפ"י שנעשתה משעורין, הברכה היא "שהכל", ולאחריה "בורא נפשות".

בעונת האבטיחים והמלונים, אדם ששותה את המים של האבטיח בלבד, פסק הב"ח (פרשת פינחס ש"ש סעי' ט') לברך "שהכל". אך אם אדם אכל אבטיח ונשאר לו המיץ – ברכת "האדמה" שברך על האבטיח פטר את המיץ שבו.

הוא הדין אם אדם שותה מיץ של אגוז הודו (קוקוס) בלבד – מברך "שהכל". אך אם אכל את הפרי וברך "העץ", פטר את המים שבו.

להזכיר: אדם הסוחט ענבים ברכתם – "בורא פרי הגפן", ולאחריו "מעין שלש", ויכול לקדש ולהבדיל עליו. ומכאן להזהיר: אדם הקונה במקומות המוכרים מיצי פירות וקנה מיץ ענבים, אם הפועל אינו יהודי – אסור לשתות את אותו מיץ ענבים.

לסיכום:

כל המיצים כולם ברכתם "שהכל", בין שיצאו דרך כבישה בין שיצאו דרך בישול, פרט לשמן זית נקי שברכתו "בורא פרי העץ" (בא"ח שם), והטעם מפני שכיום אינו מזיק, ומיץ ענבים שברכתו "בורא פרי הגפן".

(מתוך "דברי מרדכי")

שלום לרחוק ולקרוב

יש הרבה סיפורי מופתים על הרב אליהו זצוק"ל. אבל לי יש סיפור שהוא מופת של התנהגות ורגישות. פעם הגיע הרב מרדכי אליהו זצ"ל לקבוע מזוזה בחנוכת בית בחיסיפין בביתו של נכדו, הרב עמיחי אליהו.

חיסיפין הוא יישוב כפרי שיש בו שתי ישיבות ובתי ספר, והוא מורכב מבתי קרקע ושבילים ברוחב מטר וחצי בין כל בתי היישוב.

בדרכו לבית נכדו הלך הרב על אחד השבילים הללו, וקהל גדול של מלווים ליווה אותו. אשתו, שהלכה על השביל שבין הבתים, מצאה את עצמה פוסעת מול השיירה של המלווים עם הרב. היא לא רצתה לעמוד בדרכה של השיירה, לא היה נעים לה והיא התרגשה והתביישה, ולכן סטתה מהשביל ועמדה מאחורי עץ צדדי.

כאשר הרב עבר בשביל, הוא קלט מה שקרה, וכשעבר במקום עצר לרגע, בירך את אשתי והמשך ליעדו. האירוע הזה היה רגע קטן, אבל לנו הוא דרך חיים. הבנה שצדיק גדול הוא האדם שמכבד באמת כל אדם, כמו שכתוב בפרקי אבות.

ברכה פרטית

סיפרה שירה עטייה: בשבת אחרי התפילה, היו המתפללים מלווים את הרב זצ"ל עד לביתו. נדמה היה שהפרידה מהרב קשה ויש רצון להיות איתו כמה שיותר. הילדים היו רצים לפני הפמליה הזאת, פותחים את דלת הבניין שבו התגורר הרב ומחזיקים בידית. הם היו ממתנינים בהתרגשות לבואו של הרב, וכשהוא היה מגיע הוא היה מברך את כל הילדים שחיכו לו שם.

בהיותי בכיתה א' הלכתי עם אבי לתפילה, והתרגשתי מאוד לרוץ עם כל הבנים הקטנים להחזיק את הדלת. אבל כשהגיעו העוזרים של הרב, הם הרחיקו אותי מהידית לפני שהרב בירך, כיוון שלא היה נהוג שגם בנות משתתפות. הצטערתי מאוד ועמדתי בפניה עם דמעות בעיני.

כשהרב הגיע, הוא בירך את כל הילדים, והצער שלי רק הלך והתעצם. אלא שלפתע קרה משהו שלא דמיינתי שיקרה. הרב הרים את ראשו, הביט לעברי וסימן לי להתקרב אליו, תוך שהוא אומר: תגידו לילדה לבוא. הוא הסתכל עלי במבטו החם ובירך אותי מכל הלב. הרגשתי אז כל כך מיוחדת. הרב ראה אותי ונתן לי ברכה משלי!

החוויה הזאת מלווה אותי כל החיים. מרגש איך הרב שם לב, ואיך אכפת לו גם מצער של ילדים.

("אביהם של ישראל" חלק 9)

הנצח את יקירך בלוח השנה תשפ"א!

המבצע כולל הנצחה סכובדת ליקירך בכל הערוצים הבאים

 בשבת האזכרה קדיש ואשכבה לע"נ לאחר עליית המפטר.	 כל השנה ליסוד ש"ס משניות והזוהר הקדוש, באשכורת הבוקר, בבית המדרש עבור הנפטר ז"ל (כל שם סוחר בנפרד).	 הנצחה בלוח השנה של שנת תשפ"א בחודש הפטירה (שם אחד).
 ביום האזכרה אסירת קדיש ואשכבה והקדשת יום ליסוד תורה.	 בשבוע האזכרה הקדשת ליסוד התורה והקדישים לעילוי נשמת הנפטר.	 הקדשה בעלון השבועי לנפטר בשבת האזכרה.
 שם יקירכם ז"ל יונצח בלוח הנצחה אלקטרוני גדול ומהודר בבית המדרש במשך כל השנה, ובשבוע הפטירה יופיע שמו במסגרת גדולה.		

ניתן לתרום לעילוי נשמת יקירך בתרומה של 101 ₪ לחודש x 12 תרומה מאובטחת בקישור <http://lp6.me/grlik>

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו או ארוחה חמה יומית לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, זיווג הגון או לעילוי נשמת?
פנו ל: בית תורה וחסד - עזרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

יריב בן אסתר, עמרם ארמונד בן סוליקה, יעקב בן אסתר רפאל בעדאש בן מסעוד ומיסה, בכור בן יעל ורבידה בת אסתר, ימר בן טוהרן